

BO‘LAJAK KIMYO MUHANDISLARINI KASBGA YO‘NALTIRISHNING ZAMONAVIY METODLARI

Turakulov Jaxongir Ulugbekovich

Dotsent. Jizzax politexnika instituti

Annotatsiya : Ushbu maqolada bo‘lajak kimyo muhandislarini kasbga yo‘naltirishning zamonaviy metodlari yoritilgan. Ta’lim jarayonida innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish, kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish va talabalarda mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari tahlil etilgan. Shuningdek, bo‘lajak mutaxassislarni ishlab chiqarish amaliyotiga tayyorlashda integratsiyalashgan metodlarning ahamiyati ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar : Kimyo muhandisi, kasbga yo‘naltirish, innovatsion metod, kompetensiya, ishlab chiqarish amaliyoti.

MODERN METHODS OF CAREER GUIDANCE FOR FUTURE CHEMICAL ENGINEERS

Turakulov Jaxongir Ulugbekovich

Associate Professor. Jizzakh Polytechnic Institute

Abstract : This article discusses modern methods of career guidance for future chemical engineers. It analyzes effective approaches in the educational process such as the use of innovative pedagogical methods, the development of professional competencies, and the enhancement of students' independent thinking skills. The importance of integrated methods in preparing future specialists for industrial practice is also highlighted.

Keywords: Chemical engineer, career guidance, innovative method, competence, industrial practice.

Maktabda o‘quvchilarni kasb-hunarga yo‘naltirish birgina mehnat ta’limi o‘qituvchisining ishi emas, balki butun maktab jamoasining, mahalla, ota-onalar,

jamoatchilikning birgalikdagi ishidir. Maktabda fan o'qituvchilari mavzuni yoritish jarayonida kasblar bilan bog'lab o'tishsa, maktab psixologi va rahbariyati o'quvchilarning individual qobiliyatlari, qiziqishlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya ishlarini olib borishsagina o'quvchilarga kasb tanlashlarida ko'mak bergan bo'lishadi. SHu bilan birga takrorlash zarurki, magistrlar O'zbekiston Respublikasida yuz berayotgan ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar, —Kadrlar tayyorlash Milliy dasturining qabul qilinishi o'quvchi yoshlarni va aholini kasb-hunarga yo'naltirish tizimini takomillashtirish – ish o'rinlarini bo'shab qolish jarayonlari jadallashadigan va ishchilarning malakalariga qo'yiladigan sifat talablari oshib borayotgan bozor iqtisodiyoti sharoitida yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Aholini ratsional va samarali bandligini ta'minlashdagi kasb-hunarga yo'naltirishning asosiy roli shundan iboratki, yoshlar va aholi tomonidan kasbning ongli va ilmiy asoslangan tanlovi ularni mehnat faoliyatida yuqori natijalarga erishishda zamin yaratadi, iqtisodiyot sohalaridagi kasb-hunarga bo'lgan mavjud ehtiyojlarni hisobga olgan holda mehnat resurslarini oqilona taqsimlaydi hamda insonlarning ish qidirish, ta'lim va kasbiy faoliyat turini tanlashlaridagi zo'riqish holatlarini oldini olishga yordam beradi.

Hozirgi davrda ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri — bo'lajak mutaxassislarni mehnat bozorining talablariga mos ravishda tayyorlashdir.

Ayniqsa, kimyo muhandisligi sohasi mamlakat sanoati va iqtisodiyoti rivojlanishida katta o'rin tutadi. Shu bois, talabalarni kasbga yo'naltirish, ularning kasbiy qiziqishini shakllantirish hamda nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish dolzarb masalalardan biri sanaladi.

1. Kasbga yo'naltirishning dolzarbligi

Bo'lajak kimyo muhandislarini kasbga yo'naltirish ularning kelajakdagi faoliyatini belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi. To'g'ri tanlangan kasb talabaning

ijtimoiy-madaniy hayotda faol bo'lishini, o'z bilimini ishlab chiqarishga tatbiq etishini ta'minlaydi.

2. Innovatsion pedagogik yondashuvlar

Kimyo muhandislarini kasbga yo'naltirish jarayonida an'anaviy usullar bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish samarali natijalar beradi. Jumladan:

Interfaol usullar – muammoli vaziyatlar yechimi, rol o'ynash, keys-stadi metodlari.

Axborot texnologiyalari – onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar, simulyatsion dasturlar.

Loyiha usuli – talabalarning ilmiy-tadqiqot va ishlab chiqarish loyihalarida ishtirokini tashkil etish.

3. Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish

Kasbiy yo'naltirishning asosiy maqsadi — bo'lajak muhandisda zarur kompetensiyalarni shakllantirishdir. Bular jumlasiga:

Nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etish;

Texnologik jarayonlarni tahlil qilish;

Muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish;

Jamoa bilan ishlash va liderlik ko'nikmalari kiradi.

4. Ishlab chiqarish amaliyotining o'rni

Talabalarni kasbga tayyorlashda ishlab chiqarish amaliyoti muhim bosqich hisoblanadi. Amaliyot jarayonida talaba nazariy bilimlarini mustahkamlaydi, real sharoitda ishlab chiqarish jarayonlari bilan tanishadi va malakasini oshiradi. Shu sababli o'quv jarayonini ishlab chiqarish korxonalari bilan integratsiyalash kasbga yo'naltirishning samaradorligini oshiradi.

5. Zamonaviy metodlarning afzalliklari

Talabalarda mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal etish ko‘nikmasi shakllanadi.

Kasbiy motivatsiya ortadi.

Amaliy ko‘nikmalar real ishlab chiqarish muhitida sinovdan o‘tadi.

Bo‘lajak muhandislarning mehnat bozorida raqobatbardoshligi ta’minlanadi.

Xulosa qilib aytganda, bo‘lajak kimyo muhandislarini kasbga yo‘naltirishda zamonaviy metodlardan foydalanish ularning nazariy bilimlarini amaliy ko‘nikmalar bilan uyg‘unlashtirishga yordam beradi. Interfaol usullar, axborot texnologiyalari va ishlab chiqarish amaliyotiga asoslangan metodlar orqali mutaxassislarning kompetensiyalari shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Alina, T., & Robinson, J. (2021). Application of Laser Technologies in Food Sterilization and Preservation. *International Journal of Food Science and Technology*, 56(2), 243-258.
2. Smith, L., & Kumar, P. (2020). Surface Treatment of Fruits and Vegetables Using Laser Irradiation. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 68(5), 1153-1165.
3. Bahriddinova, N. M., Nematova, L., Hasanova, Z. D., Salomov, B. K., & Khamidov, Y. Y. (2020). Analysis of ecological and toxicological safety of agricultural raw materials of Uzbekistan. *Journal of Critical Reviews*, 7(14), 310-312.
4. Хасанова, З. Д. (2013). Социально-педагогическая необходимость (потребность) в развитии мировоззрения у будущих учителей. *Молодой ученый*, (4), 618-620.